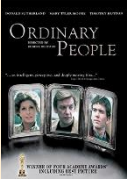

77 Gebroken en geheeld – met goud

1983 – Hoe overleef je als gezin de dood van een zoon en broer? Dat was de indringende vraag in de film *Ordinary People*. Eén van de twee zonen van 'een gewone familie' komt door een zeilongeluk om het leven. Vader, moeder en de andere zoon zoeken, ieder met hun eigen persoonlijkheid en levensinvulling, naar herstel van hun gebroken leven. We zagen als gezin deze film in het Dorpshuis van Heerde – we waren gelukkig en hadden een mooie, onbekende toekomst voor ogen.

Een ontroerende film die ons bovendien een cadeau voor het leven schonk: de beroemde compositie *Canon* van Johann Pachelbel – het muzikale hoofdthema in de film maar bovendien, voor koor bewerkt, gezongen door de overlevende zoon als lid van het schoolkoor. De *Canon* – het werd dé muziek van Louise. In een in 2002 gepubliceerd artikel van zoon Martijn klinkt zijn herinnering aan die 'Canon van Louise' door als hij schrijft: 'Het prijsniveau van een Cd-speler was na een torenhoge inzet gedaald tot een niveau dat ook voor mijn ouders toelaatbaar was en om deze vreugdevolle aanschaf kracht bij te zetten mocht elk lid van ons gezin een cd uitkiezen. Mijn vader kocht waarschijnlijk Bach, mijn moeder waarschijnlijk Pachelbel. Van mijn broer weet ik zeker dat hij de cd *Brothers in Arms* van Dire Straits nam. Ikzelf kocht *U2: The Joshua Tree*.' Martijn had gelijk, op onze eerste cd klonk de *Canon* van Pachelbel!

Het is maar een kleine stap van de film *Ordinary People* uit 1983 naar mijn laatste blog van 2017: blog 75 '*De helaasheid der dingen*' – *levenskunst in 2018*. Daarin schreef ik hoe in de Japans/boeddhistische cultuur het besef van 'de helaasheid der dingen' diep is ingedaald en heeft geleid tot een levenskunst van *aanvaarding*, 'Mono no aware'. En juist daardoor is ook een cultuur van *genieten* ontstaan, met het Japanse schoonheidsideaal. Ik schreef hoe ik vorm wil geven aan mijn leven: 'wie de 'helaasheid der dingen' aanvaardt en integreert in zijn/haar bestaan, zal over de gevolgen daarvan soms verdrietig kunnen en mogen zijn, maar zal ook blij zijn, volop genieten van schoonheid, voorzichtig zijn met wat kwetsbaar is en compassie tonen met mensen die lijden onder de vergankelijkheid der dingen.'

Er kwam een stroom van reacties op juist déze blog, tot vandaag toe. Instemmend: 'zo wil ik ook leven'; maar er waren er ook die over de 'helaasheid' in het eigen leven schreven: 'het lukt ons regelmatig vrede te voelen. Het vernietigende verdriet wordt soms weemoed.' Ook nu weer verwonder ik mij omdat mensen mij laten weten dat zij in mijn woorden hun eigen gevoelens herkennen, waarvoor zij nog geen woorden hebben: 'jij schrijft wat ik voel.'

Er waren ook die bijzondere woorden van een voor ons heel waardevolle vrouw: 'Kijk Roel, wat een interessante gedachte waaraan ik moest denken in verband met de helaasheid der dingen: in Japan repareren ze kapotte dingen met goud of zilver om zo ook de littekens onderdeel van de schoonheid te laten zijn.' Ze voegde een link toe.

Littekens als een onderdeel van de schoonheid. Nog voor ik ook maar iets had gezien op de website waarheen deze vrouw verwees, drong de diepe betekenis van deze woorden tot mij door: de kunst van het leven is om de littekens niet weg te stoppen maar ze te integreren in je beleving van schoonheid, van het goede. Ik moest onmiddellijk aan Martijn denken die – juist in een periode waarin hij van crisis naar crisis leefde – een week met mij genoot van de cultuur en natuur in het oosten van Duitsland – Leipzig, Dresden, Neurenberg, München. Bach was (zeker niet toevallig) ook in de Thomaskirche in Leipzig toen wij daar waren en we hoorden hem – samen. We dronken een donkerbruine pul bier op de Marienplatz in München. Hij was zichtbaar gelukkig en schreef – ongemerkt voor mij – die prachtige, misschien wel mooiste ooit door hem geschreven zin die we pas jaren later in een notitieboekje in de camper vonden:

'Hoe kan ik uitdrukking geven aan het levensgevoel dat mij deze week overmeesterde?' Ik weet het nu zeker: in die week gaf Martijn zijn door littekens gehavende levensperiodes een plaats in de door hem daar en toen ervaren schoonheid, samen met zijn vader. Als dát geen levenskunst is...

Ik ging naar de website waarvan de vrouw me een link had gestuurd en las over de kunst van *Kintsugi* ('gouden schrijnwerkerij'), ook bekend als *Kintsukuroi* ('gouden reparatie'), de Japanse kunst van het repareren van gebroken aardewerk met lak, vermengd met goudpoeder, zilver of

platina. Kintsugi hangt samen met de Japanse filosofie van *wabi-sabi*, een omhelzing van het gebrekkige of onvolmaakte. Japanse esthetiek waardeert slijtage door het gebruik van een object. De scheuren en reparaties zijn eenvoudigweg een gebeurtenis in het leven van een object. Je koestert het gehavende object, je geeft het nieuwe schoonheid en integreert het in jouw bestaan: *het mag er zijn*, het is waardevol. De kunst van Kintsugi geeft uitdrukking aan het besef van de breuken in ons bestaan. Zijn het niet juist de breuken in ons leven die ons zo scherp bewust maken van onze kwetsbaarheid? Is het geheim van echte schoonheid ook niet dat juist die schoonheid zo kwetsbaar is? 'Alles van waarde is weerloos, wordt van aanraakbaarheid rijk,' schreef Lucebert in het gedicht 'De zeer oude zingt'.*

Ik ben aangeraakt door de filosofie die schuilgaat achter Kintsugi en ben daardoor verrijkt, zoals het aanvaarden van de helaasheid der dingen mij heeft verrijkt.

Ik lees nog een keer een aantal mails die ik kreeg. Van die moeder, wier dochter geplaagd wordt door onbegrepen stemmingen, waardoor zij vol angst leeft. Van de breuken die daardoor in hun afzonderlijke levens en in hun relatie ontstaan. Ik lees de woorden van die ouders die leven met het litteken van de dood van een geliefde zoon, een dood in raadselen gehuld. Hoe ze worstelen om die dood te aanvaarden en te verbinden met de schoonheid die zij ook ervaren in hun leven. Hoe lukt dat?!

Ik heb het antwoord niet. Ik weet wel, dat breuken geheeld kunnen worden met het goud van een oprechte compassie waarmee een mens zich verbindt met een ander mens die lijdt onder de helaasheid der dingen, die geconfronteerd is met een breuk in zijn en haar leven en wie het nog niet lukt om de scherven bijeen te voegen en met goud te helen. Dit is mijn levensgevoel: ik geniet van de goedheid en schoonheid van het leven, waarvan de breuken deel mogen uitmaken. Ze hebben betekenis. Al was het alleen al vanwege de aanraking door zoveel mensen die – op welke wijze ook – liefdevol bij ons waren, toen wij stonden aan de afgrond, veroorzaakt door een onherstelbare breuklijn in ons leven. *Gebroken en geheeld, een litteken versiert met goud.*

* Meer weten over de kunst van Kintsugi? Klik [hier](#)

* Het gedicht 'de zeer oude zingt' van Lucebert is [hier](#) te lezen – mét een verrassende toelichting; die je vast niet wilt missen!

Muziek 3: Natuurlijk de *Canon in D majeure* van Pachelbel. Razend populair, all over the world, en in een oneindig aantal bewerkingen te horen. Het werk is ook in tal van andere composities verwerkt. Hier krijg je vier, qua steer en in tijdsduur heel verschillende uitvoeringen/bewerkingen cadeau:

1. De Canon op onze allereerste cd, waarover Martijn schreef, 7:13 minuten. Klik [hier](#)
2. In 2000 kochten we een cd van de Baltic Brass - Saint-Petersburg. Vijf blazers, die op de Oude Gracht van Utrecht de Canon speelden; 4:03 minuten, klik [hier](#)
3. De soundtrack van de voor koorzang bewerkte Canon, met het schoolkoor in de film *Ordinary People*, 2:29 minuten. Klik [hier](#)
4. Tenslotte, recent aangeschaft, de wat mij betreft meest originele, puurste uitvoering voor 3 violen en basso continuo (want voor die samenstelling schreef Pachelbel de Canon), 3:33 minuten, klik [hier](#).

[Wil je de muziek downloaden? Klik tijdens het afspelen op het pijltje rechts en sla het bestand op.](#)